

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	21
WSTĘP	27
CZĘŚĆ I. MIĘDZYNARODOWE I EUROPEJSKIE PRZEPISY DOTYCZĄCE LOTNISK I PRZEWOŹNIKÓW LOTNICZYCH	37
ROZDZIAŁ I. MIĘDZYNARODOWY I EUROPEJSKI SYSTEM PRAWA LOTNICZEGO	39
1. Prawo lotnicze jako część prawa międzynarodowego	39
2. Tło historyczne i proces tworzenia prawa lotniczego	44
3. Źródła prawa lotniczego	47
3.1. System wielostronny	48
3.2. System dwustronny	51
3.3. Zwyczaj międzynarodowy	53
4. Struktura i reżim międzynarodowego lotnictwa	54
5. Europeizacja prawa lotniczego	55

6. Powstanie i implementacja prawa lotniczego w UE	60
7. Kształt i obszary prawa lotniczego UE	65
8. Rola Trybunału Sprawiedliwości UE w doskonaleniu prawa lotniczego	67
8.1. Sprawa «marins francais» z 1974	68
8.1.1. Istota orzeczenia z 1974	69
8.2. Parlament Europejski przeciwko Radzie z 1985	70
8.2.1. Argumentacja Parlamentu	70
8.2.2. Argumentacja Rady	71
8.2.3. Istota orzeczenia z 1985	72
8.3. Sprawa «open skies» z 2002	73
8.3.1. Przedmiot skarg do Trybunału Sprawiedliwości UE	77
8.3.2. Istota orzeczenia «open skies»	80
8.3.3. Skutki orzeczenia	85
9. Podsumowanie	87

CZĘŚĆ II. PRZEWOŹNICY LOTNICZY NA RYNKU EUROPEJSKIM	89
--	----

ROZDZIAŁ II : PRZEPISY I STANDARDY PRAWNE PODSTAWĄ DZIAŁALNOŚCI PRZEWOŹNIKÓW LOTNICZYCH	91
1. Podstawowe ujęcia dotyczące przewoźników lotniczych w przepisach międzynarodowych i europejskich	92
2. Prawny status europejskich przewoźników lotniczych	94
3. Warunki przyznania europejskiej koncesji	95
3.1. Warunki ogólne	96
3.2. Warunki finansowe	100
3.3. Zasada „Dobrej reputacji”	102
4. Ważność i nadzór nad koncesją	102

5. Leasing statku powietrznego	106
6. Zawieszenie i cofnięcie koncesji	108
7. Certyfikacja przewoźników lotniczych z państw trzecich w Europie	108
8. Prawne uwarunkowania wykonywania usług przewozu lotniczego	III
8.1. Międzynarodowe implikacje dla przewoźników lotniczych i lotnisk	II2
8.2. Umowy dwustronne o komunikacji lotniczej	II2
8.2.1. Konsekwencje umów restrykcyjnych dla rozwoju przewoźników lotniczych	II5
8.2.2. Konsekwencje umów liberalnych dla rozwoju przewoźników lotniczych	II7
8.2.3. Stosowanie i zasady swobodnej konkurencji w Europie	II8
9. Podsumowanie	131

ROZDZIAŁ III: WPŁYW PRZEWÓŹNIKÓW

LOTNICZYCH NA ROZWÓJ RUCHU LOTNICZEGO	135
1. Rozwój rynku przewoźników lotniczych	137
2. Od restrykcji do swobodnej konkurencji	141
3. Różnorodność i charakterystyka przewoźników lotniczych w Europie	149
4. Problemy dotyczące praw przewozowych europejskich przewoźników lotniczych	159
4.1. Umowy «code-share»	159
4.2. Ograniczenia w prawach przewozowych	161
4.2.1. Obowiązek użyteczności publicznej	162
4.2.2. Podział ruchu lotniczego między lotniska	164
4.2.3. Problemy związane z ochroną środowiska naturalnego	166
4.2.4. Nieprzewidziane sytuacje	168

5. Relacje między przewoźnikami lotniczymi a pasażerami – problem ochrony ich interesów	169
5.1. Stosunek przewoźnika do pasażerów przed wdrożeniem europejskich przepisów prawa pasażerów	171
5.2. Ochrona praw pasażerów jako skutek wdrażania nowego europejskiego ustawodawstwa	175
5.3. Prawo pasażerów do otrzymania odszkodowania za opóźnienia, odwołania lotu lub odmowę wejścia na pokład. Przykłady	181
5.4. Krajowe organy ochrony praw pasażerów	186
5.5. Konsekwencje dla przewoźników wynikające z przyjęcia przepisów o ochronie osób niepełnosprawnych oraz o ograniczonej mobilności	192
6. Wpływ redukcji emisji gazów w statkach powietrznych dla przewoźników	197
6.1. Europejski system handlu emisjami EU ETS	198
6.2. Sprawa ATA	200
6.3. EU ETS a kwestia opodatkowania paliwa lotniczego	204
7. Podsumowanie	209

ROZDZIAŁ IV: NOWOCZESNE STRATEGIE

ZARZĄDZANIA I POLITYKA EUROPEJSKICH PRZEWÓŹNIKÓW LOTNICZYCH	213
1. Fuzje przewoźników lotniczych	213
1.1. Przykład Air France – KLM Dutch Royal Airlines	217
1.1.1. Początki Air France	217
1.1.2. Początki KLM Dutch Royal Airlines	219

1.1.3. Fuzja	220
1.1.4. Efekty fuzji Air France oraz KLM dla rozwoju europejskiego lotnictwa cywilnego	222
2. Rynek przewoźników niskokosztowych w Europie	223
2.1. Powstanie i charakterystyka przewoźników niskokosztowych	224
2.2. Model biznesowy i polityka rozwoju	223
2.3. Ekspansja przewoźników niskokosztowych jako zagrożenie dla tradycyjnych firm?	236
3. Formy współpracy przewoźników lotniczych	245
3.1. Umowy «code share»	246
3.2. Fuzje	246
3.3. <i>Block spacing</i>	247
3.4. Efektywność sojuszy lotniczych	248
4. Konsekwencje instytucjonalizacji współpracy przewoźników lotniczych	257
4.1. Stowarzyszenie Europejskich Przewoźników Lotniczych (AEA)	259
4.2. Europejskie Stowarzyszenie Przewoźników Niskokosztowych (ELFAA)	262
5. Usprawnianie systemu zarządzania ruchem lotniczym w Europie	268
5.1. Zatłoczenie przestrzeni powietrznej	275
5.2. Opóźnienia	277
5.3. Konsekwencje powodowane przez opóźnienia	280
5.4. Funkcjonalne bloki przestrzeni powietrznej jako rozwiązanie instytucjonalne i organizacyjne zatłoczenia w przestrzeni powietrznej	284
6. Podsumowanie	292

ROZDZIAŁ V: ZARZĄDZANIE BEZPIECZEŃSTWEM PRZEWOŹNIKA LOTNICZEGO	297
1. Normy prawne i standardy dotyczące bezpieczeństwa przewoźnika lotniczego	298
1.1. Bezpieczeństwo przewoźnika lotniczego w międzynarodowych dokumentach wielostronnych	298
1.2. Bezpieczeństwo przewoźnika lotniczego w międzynarodowych dokumentach dwustronnych	304
2. Zarządzanie ochroną	309
2.1. Program ochrony przewoźnika lotniczego	311
2.2. Zarządzanie ryzykiem	312
2.3. Konflikty wojenne	315
2.4. Zestrzelenie statku powietrznego	318
3. Inspekcje bezpieczeństwa	323
3.1. Kontrole bezpieczeństwa samolotów	323
3.2. Badanie wypadków i incydentów lotniczych	328
4. Europejska „czarna lista” przewoźników lotniczych	342
4.1. Istota i prawne uregulowania „czarnej listy”	344
4.2. Zakres terytorialny	345
4.3. Korzyści	347
5. Mechanizmy zabezpieczające operacje statków powietrznych	349
5.1. Środki ochrony statku powietrznego	349
5.2. Środki ochrony osób, bagażu i towarów przed wejściem na pokład statku	351
5.3. Środki ochrony na pokładzie statku	354
6. Przepisy ubezpieczeniowe przewoźnika lotniczego	359
7. Podsumowanie	365

ROZDZIAŁ VI. NAJWAŻNIEJSZE ZAGADNIENIA

ZARZĄDZANIA PORTEM LOTNICZYM	369
1. Ogólne postanowienia i definicje	370
2. Certyfikacja lotniska	377
3. Zarządzanie lotniskiem	380
3.1. Planowanie i projektowanie lotniska	380
3.2. Obowiązki organu zarządzającego lotniskiem	385
3.3. Modele zarządzania lotniskiem	388
3.4. Korzyści i koszty dotyczące zarządzania lotniskiem	393
3.5. Polityka marketingowa lotniska	395
4. Organizacja i efektywność usług obsługi lotniskowej	397
4.1. Własna obsługa naziemna	398
4.2. Obsługa naziemna na rzecz osób trzecich	399
4.3. Odstępstwa	400
5. Nowoczesny system zarządzania slotami i ich podział	404
5.1. Cel i zakres	406
5.2. Koordynator portu lotniczego	409
5.3. Rola i zadania komitetu koordynacyjnego	412
5.4. Nowa procedura przydziału slotów na lotniskach	414
5.5. Pakiet lotniskowy z 2011 – nowe propozycje legislacyjne	420
6. Mechanizm opłat lotniskowych	425
6.1. Cel i zakres europejskich regulacji w zakresie opłat lotniskowych	427

6.2. Rodzaje systemów poboru opłat	428
6.3. Procedura konsultacji oraz rola niezależnego organu nadzorującego	431
7. Podsumowanie	434

ROZDZIAŁ VII. SYSTEM BEZPIECZEŃSTWA

I OCHRONY LOTNISKA	437
1. Podstawowe zasady bezpieczeństwa na lotniskach	438
1.1. Przedmioty zabronione	440
1.2. Praktyczne zastosowanie przepisów w zakresie przedmiotów zabronionych	446
2. Zarządzanie operacyjne na lotniskach	448
3. Program ochrony portu lotniczego	454
4. Środki i procedury ochrony portu lotniczego	454
4.1. Kwestia finansowania bezpieczeństwa i ochrony	457
4.2. Polityka ochrony stref lotniska	457
5. Zarządzanie lotniskiem na wypadek zagrożenia terrorystycznego	464
6. Podsumowanie	467

ROZDZIAŁ VIII. KONKURENCYJNOŚĆ I EFEKTYWNOŚĆ

PORTÓW LOTNICZYCH	469
1. Problem konkurencji między lotniskami	470
2. Strategia i wyzwania zarządzania hubem	476
3. Konkurencyjność regionalnych i małych lotnisk	478
4. Zasady finansowania lotnisk w świetle prawa UE oraz orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej	483
4.1. Przepisy prawne	487
4.2. Procedura notyfikacji. Warunki przyznania pomocy potencjalnie zgodnej z prawem europejskim	488

4.3. Działalność nie naruszająca pomocy publicznej	493
4.3.1. Działalność nie naruszająca pomocy publicznej	494
4.3.1. Działalność w ogólnym interesie gospodarczym	495
5. Zarządzanie hałasem na lotniskach	498
6. Zadania i rola stowarzyszenia lotnisk	504
6.1. Powstanie ACI	505
6.2. ACI – Europe	506
7. Podsumowanie	509

CZĘŚĆ IV. PRZYSZŁOŚĆ EUROPEJSKICH PRZEWOŹNIKÓW LOTNICZYCH I LOTNISK	515
---	-----

ROZDZIAŁ IX: PRZYSZŁOŚĆ ROZWOJU LOTNISK I PRZEWOŹNIKÓW LOTNICZYCH	517
1. Wyzwania związane z odprawą pasażerów na lotniskach – czy można rozwiązać ten problem?	517
2. Konsekwencje lotniczych umów kompleksowych w stosunku do przewoźników i portów lotniczych	523
3. Perspektywy rozwoju przewoźników i portów lotniczych w Europie	529
3.1. Wzrost popytu przewozów lotniczych	530
3.2. Przepustowość lotnisk i infrastruktura sieciowa przewoźników	534
3.3. Ograniczenia środowiskowe	538
3.4. Wyzwania dotyczące bezpieczeństwa i ochrony	541
4. Podsumowanie	546

ZAKOŃCZENIE	549
-------------	-----

ZAŁĄCZNIKI	555
BIBLIOGRAFIA	569
SPIS TABEL	585